

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ, ЛІТЕРАТУРИ З МЕТОДИКАМИ
НАВЧАННЯ

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему: **ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ З ВИКОРИСТАННЯМ
МЕТОДУ CASE STUDY**

Виконав: здобувач 2-го курсу, групи СО (МЛ) -2 м
спеціальності 014 Середня освіта (Мова і література (англійська))
ОП «Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література)»

Глагола Є.І.

Форма навчання: денна

Науковий керівник: д. пед. наук, проф. Теличко Н.В.

Рецензент: д. психол.наук, професор кафедри іноземних мов
Хмельницького національного університету
Олександренко К.В.

Висновок кафедри про магістерську роботу

Магістерська робота розглянута. Здобувач Глагола Є.І.

допущений до захисту роботи в екзаменаційній комісії.

Завідувач кафедри англійської мови, літератури з методиками навчання

(підпис)

(прізвище та ініціали)

« _____ » _____ 2022 року

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	4
ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ	8
1.1. Основи навчання мовлення учнів старшої школи на уроках англійської мови.....	8
1.2. Застосування комунікативного підходу в процесі формування англومовної комунікативної компетентності учнів старшої школи.....	20
1.3. Використання методу case study як основи розвитку творчого мислення учнів старшої школи у формуванні англумовної комунікативної компетентності	30
Висновки до розділу 1	41
РОЗДІЛ 2. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВПРАВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ З ВИКОРИСТАННЯМ МЕТОДУ CASE STUDY	46
2.1. Критерії визначення рівня сформованості англумовної комунікативної компетентності учнів старшої школи	46
2.2. Комплекс вправ з використанням методу case study для формування англумовної комунікативної компетентності учнів старшої школи	49
2.3. Динаміка та аналіз результатів експериментальної роботи.....	58
Висновки до розділу 2	64
ВИСНОВКИ	66
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	69
Додаток А Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів на кінець 11-го класу (Комунікативна компетентність).....	76

Додаток Б Орієнтовні параметри для оцінювання навчально-пізнавальних досягнень учнів 10-ого класу загальноосвітнього навчального закладу.....	81
Додаток В Рівні володіння мовленням (шкала самооцінювання).....	83
Додаток Г Календарно-тематичне планування уроків англійської мови в 10 класі за підручником Virginia Evans, Jenny Dooley «Intermediate B1+/B2» (II семестр).....	87
Додаток Д Лексичні картки до тем.....	92
Додаток Е Зразки граматичних тестових завдань та вправ.....	97

ВСТУП

Навчання англійської мови у сучасній освіті посідає одне з провідних місць у навчанні учнів старшої школи. Знання іноземної мови характеризується володінням граматичних конструкцій, знанням лексичних одиниць, а висловлення власних думок – навичками комунікативної компетентності. Отже, оволодіння комунікативною компетентністю слід розглядати як один з найважливіший компонентів навчання іноземної (англійської) мови, а її формування саме і є метою навчання учнів старшої школи. Одним із нових актуальних методів навчання іноземної мови, який допоможе сформувати та розвинути комунікативну компетентність, є метод *case study*.

Упродовж ХХ століття науковці досліджували проблему формування іншомовної комунікативної компетентності. Аналіз науково-педагогічної літератури свідчить про те, що проблема досліджувалась у працях таких вітчизняних і зарубіжних учених, як І. Алексеєнко, В. Вдовін, В. Гордієнко, Т. Коробейнікова, В. Третьяков, G. Brumfit (Дж. Брамфіт), K. Johnson (К. Джонсон), K. Morrow (К. Морроу) та інші.

Вагоме значення у дослідженні проблеми використання методу *case study* мають праці зарубіжних дослідників, таких, як P. Benson (П. Бенсон), N. Drinkwater (Н. Дрінквотер), P. Mugglestone (П. Маглстоун). Науковий внесок у вивчення також внесли і вітчизняні науковці: А. Даньків, І. Межуєва, І. Підласий, А. Подорожна, А. Солодчук та ін.

Проте незважаючи на таку кількість наукових доробків, присвячених проблемі формування комунікативної компетентності англійською мовою, проблема залишається актуальною. Дискусійним є також питання про те, як саме сформувати англійською мовою комунікативну компетентність. Вагомість проблеми та недостатня розробленість методики формування комунікативної компетентності іноземною, а саме англійською мовою, в учнів-старшокласників зумовлюють актуальність нашого дослідження.

Об'єктом дослідження є процес формування англомовної комунікативної компетентності.

Предмет дослідження – метод case study як ефективний засіб формування та розвитку англомовної комунікативної компетентності учнів старшої школи.

Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні доцільності використання методу case study у формуванні комунікативної компетентності учнів старшої школи, експериментальній перевірці ефективності впровадження розробленого комплексу кейсів для формування та англомовної комунікативної компетентності учнів старшої школи.

Відповідно до поставленої мети дослідження було окреслено наступні завдання:

1. Проаналізувати та охарактеризувати основи навчання мовлення учнів старшої школи на уроках англійської мови.
2. Розглянути сутність застосування комунікативного підходу в процесі формування англомовної комунікативної компетентності учнів старшої школи.
3. Визначити зміст методу case study й особливості його інтеграції у процес формування англомовної комунікативної компетентності.
4. Розробити авторський комплекс вправ з використанням методу case study та експериментально перевірити його ефективність у формуванні англомовної комунікативної компетентності учнів старшої школи.

Методи дослідження. Відповідно до предмета, мети і завдань наукового дослідження використовувався комплекс взаємопов'язаних методів дослідження, зокрема: загальнонаукові – аналіз, синтез, порівняння та узагальнення, порівняльно-історичний метод – для вивчення праць вітчизняних і зарубіжних науковців; емпіричні – спостереження за навчальним процесом, тести, опитування, анкетування, бесіди зі учнями; оцінка застосування системи навчання із залученням засобів інформаційних технологій у загальноосвітньому навчальному закладі; математичні методи – кількісний і якісний аналіз результатів педагогічного експерименту.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що у ході експериментального навчання учнів-старшокласників у Мукачівській ЗОШ І-ІІІ ст. № 20 ім. О.Духновича вдалося: отримати позитивний результат щодо формування комунікативної компетентності в результаті вивчення англійською мовою; обґрунтувати методи і прийоми експериментального навчання, що сприяли досягненню позитивного результату; розробити і апробувати систему вправ на основі використання методу case study для формування англійської комунікативної компетентності учнів старшої школи.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати дослідження доповідалися та обговорювалися на ІІ Міжнародній науково-практичній конференції: Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів (12-13 травня 2022 р., м. Мукачево, МДУ); на засіданнях кафедри англійської мови, літератури з методиками навчання Мукачівського державного університету, де виконувалася робота.

Структура роботи. Магістерська дипломна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, переліку використаних джерел (70 найменувань, з них 11 зарубіжних видань) та шести додатків на двадцяти чотирьох сторінках. Повний обсяг магістерської роботи складає 99 сторінок, з них – 65 сторінок основного тексту. Робота ілюстрована 5 таблицями та 2 рисунками.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

1. Проаналізовано та охарактеризовано основи навчання мовлення учнів старшої школи на уроках англійської мови. З'ясовано, що основними показниками навичок укласти зв'язне монологічне висловлювання є спеціальні уміння (з'єднувати декілька мовленнєвих зразків, нанизуючи їх на основі певної логічної схеми; досить повно висловлюватись відповідно до запропонованої комунікативної ситуації; відносно правильно, згідно з принципом комунікативної достатності, оформити своє висловлювання мовними засобами виучуваної мови; оптимально використовувати мовний матеріал (лексичний, граматичний) певної теми, збагачуючи мовлення з урахуванням рівня навченості, року навчання тощо; оптимально використовувати раніше вивчений матеріал даної теми, свідомо здійснюючи перенесення набутих знань, навичок і вмінь на нову ситуацію; залучати для викладу певної теми матеріал суміжних тем, розширюючи й поглиблюючи її, комбінуючи і варіюючи матеріал за формою та змістом). Визначено, що володіння КК дає змогу висловитись, викласти власну думку учневі старшої школи, а її розвиток залежить від соціокультурних і соціолінгвістичних знань, умінь і навичок, які забезпечують входження особистості в інший соціум і сприяють її соціалізації в новому для неї суспільстві.

2. Розглянуто сутність застосування комунікативного підходу в процесі формування англомовної комунікативної компетентності учнів старшої школи. Формування КК, на думку багатьох вчених-методистів, є метою навчання іноземної (англійської) мови. Встановлено, що комунікативний підхід до вивчення англійської мови є основним і найважливішим, при застосуванні якого навчання повинно спрямовуватися не на вивчення граматики чи лексики англійської мови, а на формування КК, тобто готовність учнів правильно використовувати мову у відповідних реальних КС. Обґрунтовано, що термін «комунікативна компетентність» є центральним у комунікативній методиці

навчання іноземних мов, а комунікативний метод навчання мовленнєвої діяльності складається з п'яти принципів (принцип мовленнєво-розумової діяльності, принцип індивідуалізації за керівної ролі його особистісного аспекту, принцип функціональності, принцип ситуативності, принцип новизни).

3. Визначено зміст методу case study й особливості його інтеграції у процес формування англомовної комунікативної компетентності. Метод case study – це інтерактивний та імітаційний метод активного проблемно-ситуаційного навчання, який базується на навчанні шляхом вирішення конкретних завдань-ситуацій, тобто кейсів. Використання методу case study передбачає перехід від методу накопичення знань до діяльнісного, практико-орієнтаційного підходу відносно реальної діяльності учня. Наголошено, що при розробці конкретних ситуацій особливо важливо те, що під час їхнього виконання пов'язується індивідуальна робота з проблемною ситуацією і групове обговорення пропозицій, підготовлених кожним членом групи, що дозволяє учням розвивати навички групової роботи. Узагальнено, що метод case study допомагає спілкуванню, сприяє передачі накопиченого досвіду, одержанню нових знань, правильній оцінці вчинків, розвитку комунікативних навичок людини, її сприйняття, пам'яті, мислення, уяви, емоцій, таких, як активність, дисциплінованість, спостережливість, уважність тощо.

4. Розроблено авторський комплекс вправ з використанням методу case study та експериментально перевірено його ефективність у формуванні англомовної комунікативної компетентності учнів старшої школи. Експеримент проводився під час педагогічної практики протягом двох місяців у II семестрі 2021-2022 н.р. у Мукачівській ЗОШ I-III ст. № 20 ім. О. Духновича. Участь в експерименті брали учні двох десятків класів: 10-В – ЕГ – 24 учні, 10-Г – КГ – 25 учнів. У ЕГ навчальний процес здійснювався із застосуванням розробленого нами авторського комплексу вправ з використанням методу case study. У КГ навчання здійснювалося за традиційною методикою. Результати свідчать про недостатній рівень розвитку англомовної КК на початку експерименту в учнів експериментальної та контрольної груп. Ефективність використання методу case

study у формуванні англомовної комунікативної компетентності учнів старшої школи перевірено експериментальним дослідженням і доведено на основі використання методів математичної статистики.

Проведений експеримент не вичерпує всіх аспектів окресленого дослідження. Подальші вивчення цієї проблеми полягають у розробці методики формування англомовної комунікативної компетентності учнів старшої школи з використанням методу case study.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>